

Doç. Dr. Melikşah YASİN
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

İdarenin Yasama Tarafından Denetlenmesi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xv
GİRİŞ.....	1

Ön Bölüm

GENEL OLARAK İDARENİN DENETLENMESİ

I. İDARENİN DENETLENMESİ.....	3
1. İDARE VE DENETİM KAVRAMLARI.....	3
A. İdare.....	3
B. Denetim	4
2. HUKUK DEVLETİ VE İDARENİN DENETLENMESİ	5
3. İDARENİN DENETLENMESİNİN ULUSLARARASI BOYUTU	7
II. İDARENİN DENETLENMESİ YOLLARI	12
1. İDARİ DENETİM	12
A. Hiyerarşi.....	13
B. İdari Vesayet	14
C. Devlet Denetleme Kurulu	15

D. Mali Denetim.....	16
2. BASKI GRUPLARI VE KAMUOYU DENETİMİ.....	17
3. YARGI DENETİMİ.....	20
4. BAĞIMSIZ İDARİ OTORİTELER ELİYLE İDARENİN DENETLENMESİ	22

Birinci Bölüm

YASAMA DENETİMİ

I. YASAMA DENETİMİNİN GELİŞİMİ.....	25
1. İNGİLTERE'DE	25
2. TÜRK PARLAMENTO TARİHİNDE	27
A. Osmanlı Dönemi.....	27
a. 1.Meşrutiyet Dönemi	27
b. 2.Meşrutiyet Dönemi	29
B. Meclis Hükümeti (1921 Anayasası) Dönemi	30
C. 1924 Anayasası Dönemi	32
D. Tek Parti Döneminde “Parti Müfettişliği” Kurumu	32
E. 1961 Anayasası Dönemi	34
II. YASAMA DENETİMİNİN KAPSAMI VE NİTELİĞİ	35
1. YASAMA VE YÜRÜTME İLİŞKİLERİ AÇISINDAN YASAMA DENETİMİ.....	36
A. Parlamenter Rejimde.....	37
B. Başkanlık Rejiminde.....	38
2. YASAMA DENETİMİNİN KAPSAMI	39
3. YASAMA DENETİMİNİN NİTELİĞİ.....	41
4. YASAMA DENETİMİNİN YAPTIRIMI.....	42
5. YASAMA DENETİMİNİN YAPILDIĞI YER	44

İkinci Bölüm
MECLİSİN DOĞRUDAN DENETİM
YOLLARI

I. SORU	45
1. TANIMI VE KAPSAMI.....	45
2. ŞEKİL KOŞULLARI.....	46
3. KONUSU.....	47
4. SORU ÖNERGESİNİN GÖRÜŞÜLME USULÜ	50
A. Sözlü Sorular	50
B. Yazılı Sorular	51
5. BAŞKANLIKTAN SORULAR.....	53
II. GENSORU.....	54
1. TANIM.....	54
2. GENSORU ÖNERGESİNİN KONUSU VE	
KOŞULLARI	55
A. Konusu	55
B. Koşulları.....	59
3. GENSORU ÖNERGESİNİN GÖRÜŞÜLME	
USULÜ.....	59
4. GENSORUNUN SORUDAN FARKI.....	61
III. GENEL GÖRÜŞME.....	62
1. TANIMI VE KONUSU	62
2. NİTELİĞİ.....	63
3. KOŞULLARI	64
4. GÖRÜŞÜLME USULÜ	65
IV. MECLİS ARAŞTIRMASI	66
1. TANIM.....	66
2. MECLİS ARAŞTIRMASI TÜRLERİ	67
A. Yasama Araştırması	67
B. Seçim Araştırması	69

C. Siyasi Araştırma	70
a. Tanımı ve Konusu	70
b. Koşulları	71
c. Meclis Araştırma Komisyonu	71
aa. Meclis Araştırma Komisyonunun Niteliği...	71
bb. Komisyonun Kuruluşu.....	72
cc. Komisyonun Çalışma Yeri.....	72
dd. Komisyonun Çalışma Süresi.....	72
ee. Komisyonun Yetkileri.....	73
ff. Meclis Araştırmasının Sonucu	75
V. MECLİS SORUŞTURMASI	77
1. TANIMI VE NİTELİĞİ	77
A. Tanımı	77
B. Niteliği.....	77
2. KAPSAMI.....	79
3. KOŞULLARI	82
4. ÖNERGENİN GÖRÜŞÜLME USULÜ	83
5. MECLİS SORUŞTURMASI KOMİSYONU.....	84
A. Komisyonun Kuruluşu.....	84
B. Komisyonun Çalışma Usulü ve Süresi.....	85
C. Komisyonun Yetkileri	86
D. Komisyon Çalışmalarının Sonuçlandırılması.....	87
6. YÜCE DİVAN.....	89
A. Tanımı ve Niteliği.....	89
B. Yüce Divan Kararları.....	91

Üçüncü Bölüm

YASAMANIN DİĞER DENETİM YOLLARI

I. MECLİSİN DENETİM FONKSİYONU DA İÇEREN FAALİYETLERİ	93
1. MECLİS KOMİSYONLARI.....	94

2. YASALARIN YAPILMA SÜRECİ.....	96
3. KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERİN DENETLENMESİ.....	97
4. MALİ İŞLEV	100
5. GÜVENOYU VE GÜVEN İSTEMİ.....	103
II. DENETİM AMAÇLI MECLİS KOMİSYONLARI.....	105
1. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU.....	105
A. Komisyonun Kuruluşu.....	106
B. Komisyonun Görev ve Yetkileri.....	107
a. Görevleri.....	107
b. Yetkileri.....	109
C. Komisyonun Çalışma Usulü	109
D. Komisyona Yapılan Bireysel Başvurular	110
E. Komisyon Faaliyetlerinin Denetim Etkisi ve Sorunlar.....	113
2. DİLEKÇE KOMİSYONU	113
A. Dilekçe Hakkının Gelişimi.....	114
B. Dilekçe Hakkının Niteliği ve Diğer Denetim Yollarından Farkı	116
C. Komisyona Başvuru Koşulları.....	117
D. Dilekçe Komisyonunun Kuruluşu ve Çalışma Usulü.....	119
3. KİT KOMİSYONU	120
A. Denetimin Amacı ve Kapsamı.....	120
B. Komisyonun Kuruluşu.....	122
C. Komisyonun Çalışma Usulü ve Yetkileri.....	123
D. Komisyon Çalışmalarının Sonucu.....	125
a. İbra Kararı.....	125
b. Şartlı İbra Kararı.....	126
c. İbra Etmeme Kararı	126
d. Genel Görüşmeye Sunma Kararları.....	127
E. Raporun TBMM’de Görüşülmesi.....	127

4. TBMM HESAPLARINI İNCELEME KOMİSYONU	128
A. Meclis İdaresinin Denetlenmesi.....	128
B. HİK'nun Kuruluşu ve Çalışmaları	130
C. Komisyonun Görevleri	130
a. Harcamaların Denetlenmesi	130
b. Eşya ve Demirbaşların Denetlenmesi	131
III. MECLİS ADINA DENETİM YAPAN ORGANLAR	131
1. SAYIŞTAY	131
A. Tanımı ve Niteliği.....	131
B. Sayıştay'ın Görevleri	133
C. Sayıştay ve Parlamento	136
2. OMBUDSMAN	137
A. Ombudsman Kavramı ve Ortaya Çıkışı.....	139
B. İngiliz Ombudsmanı : Parlamento Komiseri	140
a. Kişisel Statüsü	141
b. Görevi ve Yetkileri.....	142
c. Çalışma Usulü	144
aa. Başvuru Koşulları	144
bb. Başvuruları İncelemesi.....	145
C. Parlamento Komiserinin Faaliyetlerinin Denetim Etkisi	147
D. Türkiye İçin Ombudsman: Kamu Denetçiliği Kurumu.....	148
SONUÇ	155
KAYNAKÇA	159